

Crònica de Cissa

Roland Sierra

Edicions del Bullent

1. DONAR-SE AL DIABLE

La primera impressió enganya molts.

FEDRE

Tot i haver nascut a Còrdova l'any 4 aC, des de molt petit vaig viure a Roma, llavors la ciutat més gran del món civilitzat. Allí vaig anar a les escoles més prestigioses, on em van educar en el culte a l'eloqüència i a la poesia, dues disciplines que avui han caigut en desús i que ningú no sap què són. Els meus mestres foren homes bons i senzills, com Sotió i Papiri Fabià, models de virtut per a mi, i dels quals, a pesar del temps passat, encara no he oblidat les ensenyances.

Als trenta-cinc anys vaig començar una reeixida carrera com a advocat, però l'enveja de l'escarransit de Gai Calígula va fer que l'abandonés. Això m'abocà plenament al conreu de la filosofia i de la literatura. Vaig escriure bastants llibres, dels quals

només una petita part ha arribat fins als nostres dies. La majoria s'han perdut amb el pas dels segles, i a vegades penso que és millor que hagi estat així. Al mateix temps vaig conèixer els plaers de la vida mundana, i vaig esdevenir –i ho dic sense envaniment– el filòsof preferit de l'alta societat romana. No hi havia sopar distingit que pogués celebrar-se si jo no assegurava la meua presència. Malgrat que la meua vida només canvià aparentment i jo continuava essent el mateix home auster de sempre, a la meua esquena els meus enemics llançaven dards enverinats que tenien com a únic objectiu posar en dubte la meua honradesa. Al voltant de la malvada Valèria Messalina, l'esposa de l'emperador Claudi, es reuniren un conjunt de desaprensus i d'envejosos que no van estar-se quiets fins que no aconseguiren fer-me caure en desgràcia: m'acusaren de cometre adulteri amb Júlia Livil·la, una princesa de la família imperial, i el Senat de Roma em condemnà a mort.

El judici fou una autèntica comèdia, digna d'haver estat escrita pel gran Aristòfanes. Els meus enemics s'inventaren un reguitzell de proves en contra meu i subornaren una sèrie de testimonis, que van jurar i perjurar que m'havien vist amb Júlia Livil·la en no sé quants llocs diferents. Les proves haurien caigut per la seva mateixa inconsistència i els falsos testimonis haurien quedat desacreditats si la princesa hagués accedit a desfer els malentesos i les

calúmnies. Però, contrariant la insistència del Senat, Júlia Livil·la es tancà en un silenci sepulcral i, emparant-se en les prerrogatives que tenia com a membre de la família imperial, ni tan sols va molestar-se a acudir a les sessions.

Finalment, la intercessió del mateix emperador Claudi evità la desgràcia i, al capdavall, la pena de mort fou commutada per l'exili a Còrsega, ara una illa ben coneguda gràcies a Napoleó i al turisme, però aleshores un indret totalment agrest, habitat per uns llogarrencs inhospitalaris i incivilitzats d'allò més.

Els dos primers anys de la meva estada foren els millors. Com que no hi havia perill que pogués escapolir-me'n, els meus teòrics vigilants –una guarnició que no arribava al centenar de soldats– em permetien transitar lliurement per on volia. Així vaig familiaritzar-me amb la natura i, observant, en vaig aprendre moltes coses.

Acompanyat d'Ahmid, un esclau nubi que el prefecte havia tingut l'amabilitat de posar a la meva disposició, cada matí sortia a passejar i a contemplar el pas de les estacions. Malgrat la seva mudesa, Ahmid era un company d'allò més xerraire. Cada dos per tres s'aturava i amb un branquilló dibuixava al terra unes imatges precises que no m'eren gens difícils de traduir en paraules. D'aquesta manera vaig arribar a saber que, al seu país, Ahmid no era un qualsevulla, sinó un personatge amb certa influència, una mena

de sacerdot dipositari d'una rica cultura ancestral. Els meus compatriotes l'havien capturat en una ràtzia prop de la segona cascada del Nil i, juntament amb uns quants milers de paisans seus, l'havien embarcat cap a Roma. Abans, però, els havien tallat la llengua a tots perquè, segons havia dit el centurió, no els faria cap falta allà on havien d'anar.

A les tardes, escrivia als amics i coneguts que havia deixat a Roma o llegia i rellegia les cartes que ells m'adreçaven des de ciutat. Molts, entre línies, em deien que envejaven la meva situació, lluny com estava de les intrigues palatines que, dia sí dia també, feien caure en desgràcia els homes més capaços de l'imperi i, en canvi, exalçaven els individus més abjectes i amb menys escrúpols. Sota les influències de Messalina i davant la total ignorància del seu propi marit, Roma s'havia convertit en un podrimener d'incalculables dimensions. I jo, pel que es veia, tenia la gran sort de restar-ne al marge.

Tanmateix, res no dura eternament, i passats tres anys vaig començar a sentir una gran enyorança de Roma, de les seves termes i dels seus mercats, de les seves fonts i dels seus teatres. Per això vaig escriure als pocs amics que encara creia que es recordaven de mi perquè fessin les gestions pertinents davant qui calgués i aconseguissin l'aixecament del meu exili. Van passar dos anys més i cap no va contestar-me: alguns havien mort, d'altres no volien barrejar el seu

destí al d'un empestat i es feren els desentesos respecte a les meves repetides missives.

La desesperança s'apoderà de mi i vaig arribar a pensar que romandria per sempre més en aquella illa que ara se m'apareixia com un paratge malsà i ple de nequícies. La natura ja no em semblava sàvia, sinó cruel; i els nadius corsos, una mena de monstres que complien algun càstig que es remuntava al principi dels temps, quan la Terra era habitada per bèsties i els déus se'n mantenien allunyats.

Estava convençut que el meu destí no podia empitjorar. Però m'equivocava.

Tot va succeir una nit fosca de lluna nova. Després de sopar, vaig dir a Ahmid que em venia de gust observar els estels i, de passada, estirar una estona les cames pel bosc. Era un costum que havia adquirit en arribar a l'illa, i ara el practicava dos o tres cops per setmana en un intent d'apaivagar la pena que afligia el meu esperit. La contemplació silenciosa de la volta celeste aconseguia fer-me oblidar durant unes hores la monòtona solitud en què s'havia convertit la meva vida.

Ahmid m'acompanyava sempre en les meves sortides nocturnes. Aquella nit, però, va donar-me a entendre que no es trobava gaire bé i que preferia anar a dormir d'hora. Sense parar gaire atenció a

les seves mudes explicacions, vaig desitjar-li un bon repòs i vaig enfilat tot sol el camí cap al bosc, i vaig deixar el meu company a la petita cabana de fusta on vivíem.

Després de pujar un turonet i de creuar un rierol d'aigua fresca, vaig arribar finalment a la clariana que ens servia d'observatori privilegiat. Estava assegut al peu d'un om, mirant fixament les constel·lacions, imaginant que allí dalt potser hi havia altres mons i altres éssers, i que, segurament, llur existència no era tan desgraciada com la meva, quan un riure trencat, que espero, estimat lector, que no tinguis l'oportunitat d'escoltar mai, va dir:

–Ha, ha, ha! No t'ho pensis, això. La ignomínia campa pertot arreu.

–Qui hi ha? –vaig preguntar, trasbalsat perquè algú havia aconseguit endevinar-me el pensament.

–Ha, ha, ha! –el riure tornà a esclatar–. Sóc aquí dalt, no em veus?

Aleshores, alçant el cap, vaig veure una bèstia salvatgina de difícil identificació que estava ajaguda en una branca, a tocar de la meva mà. Semblava una mostela i, tanmateix, tenia els ulls i el bec d'un musol. Era lletja com un pecat! Però el més sorprenent no era el seu aspecte, sinó el fet que parlés. A Roma jo havia vist persones que tenien el do de fer enraonar els animals i fins i tot les coses; ventrílocs, es deien. Vaig aixecar-me, decidit a cercar pels voltants

el responsable d'aquella broma de mal gust, però la mostela m'aturà.

–No siguis beneit –va dir–. No veus que estem sols, tu i jo?

–Quin ésser ets, que tens el poder de parlar? –vaig inquirir.

–Alguns em diuen Belial o Belcebub, d'altres Llucifer, o també Satanàs. Tria tu mateix.

–Llucifer! He sentit parlar de tu! Un esclau de la secta dels cristians m'explicà un dia que el déu Jahvè t'havia expulsat del seu regne per qüestionar la seva autoritat; i que, des de llavors, t'havies convertit en el príncep dels dimonis.

–Més o menys –va admetre, amb un somriure malèvol–. I què més et va dir aquell esclau, si es pot saber?

–Que anaves pel món semblant la confusió i que et posaves a disposició de tots aquells que t'invocaven per fer malvestats...

–També dels desesperats com tu, encara que no em cridin –va interrompre'm.

Restàrem en silenci uns moments.

Jo no me'n refiava. Qui m'assegurava que darrere aquella misteriosa aparició no hi havia Valèria Messalina? I si l'emperadriu m'havia posat un parany per acabar-me d'ensorrar? Sabia que el seu pèrfid braç arribava als confins més recòndits de l'imperi i que no s'aturaria fins a veure'm mort. Quants

desterrats no havien tornat mai a Roma perquè una mà assassina els havia colpits tot d'una?

Llucifer va riure una altra vegada. Llegia en la meva ment com en un llibre obert.

–Penses massa, amic meu. Messalina no en sap res, de tot això. I a més, et diré una confidència. Entre nosaltres: Messalina té els dies comptats. No m'agradaria ser a la seva pell. L'emperador la farà decapitar.

–Com? –vaig exclamar–. També tens el do d'endevinar el futur?

–Entre d'altres –respongué amb immodèstia.

–I quan serà aquest gran esdeveniment? No me'l vull perdre.

–Aviat.

Ja m'ho estava imaginant, quan Llucifer deturà el meu entusiasme.

–No n'estiguis tan convençut. Qui diu que algú et recordarà? Tothom t'ha oblidat fa temps, allà. De fet, només tens una possibilitat.

–Quina? Faré el que sigui –vaig assegurar. El cos em tremolava com una fulla. Llucifer saltà amb agilitat de la branca on era a la meva espatlla. Llavors va xiuxiuejar-me a cau d'orella:

–Ho dius de veres, això? –s'interessà.

Les seves paraules van sortir enmig d'un alè pútrid que la distància no m'havia permès advertir anteriorment. Allò hauria hagut de bastar per treure-me'l

del damunt d'una revolada i haver marxat corrents cap al campament. Però ell ho havia dit ben clar: prestava ajuda als desesperats. I jo n'estava molt, de desesperat.

–Faràs el que sigui, segur?

–Sí –vaig dir amb un fil de veu.

Llucifer va fitar-me amb els seus ulls de mussol abans de deixar-se relliscar fins al terra. Vaig notar les seves urpes al llarg de la meva esquena.

–Vinga, digues què he de fer. Agenollar-me i adorar-te?

–No, tan sols repetir quatre frases que et diré. Primer, però, cal que sàpigues que, a canvi, t'imposaré un càstig força feixuc. Serà el preu que em pagaràs per haver-te ajudat a marxar d'aquí.

–Mai no serà tan feixuc com el que estic patint ara.

–No t'ho pensis. Viure dos mil anys no és una tasca fàcil. Arriba a cansar fins el més coratjós.

–Aquesta serà la meva pena? Viure dos mil anys? –vaig preguntar–. Això és gairebé la immortalitat. I la immortalitat s'assembla més a un premi, no pas a un càstig –vaig dir amb tota la ingenuïtat del món.

–Celebro que t'ho miris així. Tanmateix les coses no són tan senzilles. Escolta'm bé. Si et quedes aquí, en aquesta illa, moriràs jove però lluny de les intrigues de Roma i en pau amb tu mateix. Si tornes allí, recuperaràs l'èxit i el reconeixement públic. Però l'un

i l'altre són efímers, i arribarà un dia que odiaràs haver vist tot el que veuràs. Messalina ja no hi serà, però el seu lloc l'ocuparan persones molt més malignes. Voldràs posar remei a les injustícies i et serà impossible; no te'n sortiràs. Assistiràs impotent a la davallada de Roma i de la gloriosa civilització que van bastir els teus avantpassats. Al principi, intentaràs fer els ulls grossos, però al capdavall hauràs d'afrontar la realitat. Quan ho facis, pensaràs que ha arribat el moment de dir adéu a tot i... –Llucifer va aturar-se uns segons i va somriure– aleshores començarà el càstig.

–No ho entenc. Si em moro, bona nit i tapa't! –vaig exclamar.

–El teu cos llançarà l'últim alè –continuà, impertorbable, Llucifer–, però la teva ànima canviarà d'habitacle. El Sèneca home s'esvanirà i el seu lloc l'ocuparà el nou Sèneca, un Sèneca que físicament no s'assemblarà gens a l'anterior. Les mans i els peus esdevindran potes, les orelles s'enxiquiran i es tornaran més sensibles –Llucifer feia que sí amb el cap mentre jo me'l mirava estupefacte–. Et distingiràs per un lluent pelatge gris i una taca blanca al front, per uns fins bigotis que t'adornaran el morro i per una llarga cua que podràs moure sempre que et plagui. Sí, amic meu, et convertiràs en un gat! I com un gat viuràs fins que compleixis els dos mil anys!

La rialla de Llucifer estripà el silenci de la nit.

–Mai no he cregut que hi hagués res més enllà de

la mort –vaig replicar una mica encongít–. Quan et mors, s’ha acabat tot. Ho he repetit un miler de vegades als meus deixebles i també ho he deixat escrit en diversos llibres.

–Ho sé. I precisament per això et vull demostrar el contrari. Tinc ganes que facis una llarga cura d’humilitat. Els filòsofs us penseu que les preguntes sempre tenen resposta, i no és així.

–Si tu ho dius –vaig dir, incrèdul–. I després, una vegada hagin transcorregut els dos mil anys, què passarà?

–Després te n’aniràs de debò. El càstig haurà acabat. Hauràs saldat el teu deute amb mi.

Vaig quedar-me callat. Intentava imaginar-me jo mateix convertit en gat.

–I doncs? –va preguntar Llucifer–. Estàs disposat a continuar endavant?

–Sí.

Pensava que, fet i fet, qualsevol cosa devia ser millor que romandre indefinidament en aquella illa. Àdhuc preferia convertir-me, algun dia, en un gat lliure, que no continuar vivint, i morir, com un home empresonat.

–Doncs no en parlem més.

Seguidament va començar una petita cerimònia. Llucifer pronuncià unes paraules estranyes i jo em vaig limitar a repetir-les. Tot i que recordo perfectament cadascun dels mots, no et pensis, lector,

que els posaré per escrit, perquè podries caure en la temptació de dir-los en veu alta i aleshores la teva vida es convertiria en un colossal mullader. Pel que fa a aquest tema, més val que visquis en la ignorància absoluta.

El ritual fou molt senzill. A penes va durar cinc minuts.

En acabat, Llucifer va acomiadar-se de mi, com si res no hagués passat.

–Bé, no tindràs notícies meves durant molts segles, però vetllaré permanentment perquè compleixis la condemna que et pertoca fins a l’últim dia. Quan s’acosti aquest jorn, el darrer de la teva existència, algú vindrà a veure’t en nom meu. No serà una simple visita de cortesia. El meu emissari et concedirà un últim desig abans que emprenguis el Llarg Viatge Sense Retorn. Accepta’l com un petit rescabament i aprofita’l.

Dit això, el va embolicar un remolí, que ràpidament va enlairar-se entre el fullam, cap al cel estrellat, i Llucifer desaparegué per sempre més. D’aleshores ençà no l’he tornat a veure, encara que he intuït la seva presència moltes vegades.

Trasbalsat i fent tentines, vaig deixar endarrere la clariana i em vaig encaminar novament cap a casa. Frisava per explicar a Ahmid la increïble experiència que havia viscut. Però, en entrar a la cabana, vaig adonar-me de seguida que alguna cosa no rutllava.

La llitotxa d'Ahmid era buida i ell s'havia fet fonedís. De la porta estant, vaig cridar-lo unes quantes vegades. Estava convençut que havia sortit a buscar-me, preocupat per la meva tardança.

Els meus crits es perderen bosc enllà sense que Ahmid donés senyals de vida. Que estrany! Mai no havia actuat d'aquella manera, el meu fidel Ahmid. En unes altres circumstàncies hauria sortit a cercar-lo, però aquella nit estava baldat. Havia tingut massa emocions i necessitava descansar. Així, doncs, vaig dir-me que no calia amoïnar-se, que Ahmid coneixia a la perfecció els voltants i que l'endemà, quan em llevés, me'l trobaria somrient al meu costat i m'explicaria el motiu de la seva escapada nocturna.

Vaig fer una última llambregada i vaig ajustar la porta. Aleshores vaig fixar-me que sobresortia quelcom entre les escletxes dels troncs. Era un tros de paper doblegat pel mig. Les mans em tremolaven mentre el llegia. En un acurat llatí, Ahmid em deia adéu-siau:

He complert la missió que se m'havia encomanat. A partir d'ara, hauràs d'espavilar-te sol. Ha estat un autèntic honor compartir amb tu un bocí de l'eternitat. Sort.

Després de la trobada amb Llucifer i de la desaparició d'Ahmid, la normalitat tornà a envair de mica en mica la meua vida d'exiliat. A la llarga, tanmateix, les coses s'esdevingueren tal com havia dit el

príncep dels dimonis.

Finalment, l'emperador Claudi descobrí (o li descobriren) de quina fusta estava feta Messalina. Quan això succeí, i el cos i el cap d'aquella mala pècora es convertiren en dos trossos inconnexos, el meu destí no trigà a canviar. Agripina, la nova muller de Claudi, em reclamà a l'emperador, dient-li que el seu fill Neró necessitava les ensenyances d'un mestre com jo.

Vaig tornar a Roma amb tots els honors, com un general victoriós després d'una campanya militar. M'afalagaren amb nombrosos regals i em sorgiren amics pertot arreu, principalment entre aquells que havien ignorat les cartes enviades des de Còrsega. Àdhuc l'emperador em convidà a sopar a la seva vil·la de Capri i vam dissertar plegats sobre la seva gran passió: la història. Aquella mateixa nit vaig conèixer Agripina, que no em semblà gaire millor que la seva antecessora. No obstant això, vaig agrair-li el seu interès envers la meua persona, perquè, al capdavant, havia estat gràcies a ella que havia pogut reintegrar-me a la civilització.

Els anys van anar passant i els èxits no minvaven, ans el contrari. Preceptor com era de Neró, quan aquest fou adoptat per Claudi i declarat hereu imperial, automàticament la meua bona estrella ascendí una mica més en l'horitzó de la ciutat. Llevat de petites malifetes que veia al meu voltant, res no em

feia pensar en les advertències de Llucifer.

Quan Claudi va morir (i no emmetzinat, com digué després la bugadera de Suetoni, sinó d'un excés de gírgoles de castanyer), Neró ocupà el tron. Corria l'any 54. A partir d'aleshores sí que vaig recordar els vaticinis de Satanàs. Aviat el comportament de Neró, amb l'aquiescència d'Agripina, féu enyorar a més d'un el terror de Gai Calígula i les dolenteries de Messalina. El petit i maleducat Neronet es convertí, una vegada proclamat emperador, en un ésser malvat i embogit, que veia per totes bandes conspiracions contra la seva persona.

No és aquest el lloc ni el moment d'explicar les barbaritats viscudes, però sí que et diré que vaig ser-ne espectador de moltes i, com m'havia avisat Llucifer, no vaig poder aturar-ne cap. Un bon dia, avorrit i fastiguejat, vaig demanar permís per a abandonar la cort i vaig refugiar-me el més lluny possible de Neró i dels seus sanguinaris sequaços.

Al principi vaig recuperar la pau perduda dedicant-me a escriure cartes a uns quants deixebles que sol·licitaven consell. Després, alguns estudiosos han opinat que aquestes epístoles són el millor de la meva obra. Potser sí; no em pertoca a mi dir-ho, però puc assegurar que foren escrites amb el cor a la mà, més enllà de modes passatgeres i com a model de comportament per als homes del meu temps i també de les generacions futures. Allunyat de Roma i de

Neró, em sentia una altra volta tranquil, segur, feliç.

Mentrestant, a la capital, els meus enemics de sempre, aquells que no podien suportar que encara decidís per mi mateix, anaven escatant la poca influència que em quedava. Les prediccions de Llucifer s'estaven complint inexorablement. Jo assistia impotent a la davallada de Roma i m'avergonyia dels meus contemporanis, perquè havien oblidat el passat gloriós que un dia havien construït homes com Cató i Horaci, Ciceró i Virgili, Terenci i Plaute. Allà on fossin, devien plorar llàgrimes amargues veient en què s'havia convertit el poble romà.

Endevinava que l'hora d'acomiarar-se era propera i cada dia em llevava com si fos el darrer en què hagués de contemplar la llum del sol. I malgrat això, cap dia no se'm feia curt, perquè no oblidava el passat, ni negligia el present, ni tampoc temia el futur, sinó que el fruïa anticipadament. Només calia esperar un senyal de la Fortuna.

I aquest senyal arribà finalment: l'any 65. La crueltat de Neró estava desfermada. Acusà els cristians d'haver provocat un incendi als ravals de Roma. El populatxo se'l va creure a ulls clucs i es va encetar una cacera de l'home que es prolongà durant uns quants dies amb les nits corresponents. Llavors el noble Calpurni Pisó, que sabia que el culpable era el mateix Neró, encapçalà una conspiració per posar fi a la vida de l'emperador. El meu nebot Lucà i el noble

Petroni li feren costat de seguida. Però la conxorxa fou descoberta i Calpurni Pisó empresonat. Els altres vingueren a refugiar-se a casa meva, temorosos de les represàlies.

Neró va enfurismar-se quan s'assabentà de la meva participació indirecta en la conjura i, en revenja, va ordenar-me que em tragués la vida. Estava convençut, pobre bola de greix, que jo l'obeiria pel simple fet que era el meu emperador. Però no ho vaig fer per obediència, sinó perquè vaig entendre que aquest era el senyal que tant havia estat esperant. Tal com Llucifer havia predit, era el moment de dir adéu.

Vaig comunicar la decisió als meus amics, encoiratjant-los a acompanyar-me en els meus últims moments. Se'n van plànyer, però ho van fer.

Dins la banyera, amb aigua tèbia fins al coll, la vida se m'escapava plàcidament. En un moment donat, el meu nebot Lucà, endut pel desconsol, va dir-me:

–No te'n vagis, oncle. Què farem sense tu?

Vaig estar temptat d'explicar-ho tot: que no me n'anava, que només em transformaria en un gat i que continuaria present entre ells. Però vaig tenir uns instants de dubte, i pel meu cap va passar la possibilitat que Llucifer m'hagués ensarronat. I si al capdavant havia estat una vulgar mentida i la transformació no s'esdevenia? Jo sempre havia predicat amb convenciment –abans i després del meu exili

a Còrsega– que la mort era una necessitat igual i ineludible per a tothom. Tanmateix, també era cert que, fins aleshores, els pronòstics del príncep dels dimonis s'havien acomplert fil per randa. No n'havia fallat ni un. La balança entre les meves creences i els esdeveniments estava, doncs, equilibrada al màxim.

El desassossec a penes pogué embargolar-me l'ànim, perquè de seguida vaig notar que les parpelles em pesaven i que era inútil l'esforç de mantenir-les obertes. Vaig abandonar-me: tenia la sensació que el meu cos queia en un pou sense fons. Queia, i queia, i queia...

I, de sobte, vaig veure'm a mi mateix, dins la banyera, els ulls closos i el somriure als llavis. Els amics m'envoltaven i guardaven silenci. Fins que un, Lucili em sembla, esclatà en un plor:

–Se n'ha anat! Se n'ha anat per sempre!

Què estava passant? Com podia ser que hagués marxat i alhora pogués estar veient aquella escena?

Una exclamació del meu nebot fou suficient per a començar a agafar consciència de la nova realitat en què em trobava.

–Mireu, fins i tot el gat ha volgut retre-li un últim homenatge!

Gat? Quin gat? Jo no en veia cap per enlloc! A l'estança només hi havia mitja dotzena de persones envoltant una banyera dins la qual jo semblava adormit.

A menys que... jo fos aquell gat de qui parlaven! Així, doncs, era veritat! Havia de ser veritat, perquè em sentia observat per sis parells d'ulls.

No sabia dir el perquè, però vaig tenir por, molta por.

De colp i volta, vaig trobar-me corrent frenèticament per la meva pròpia casa, i mentre corria, tot trompejant-me contra taules, cadires i altres fòtils que em sortien al pas, anava comprovant que els objectes s'havien engrandit considerablement. Va costar-me molt trobar la sortida cap al jardí. Quan finalment vaig aconseguir-ho, vaig buscar un recer segur on asserenar-me i posar en ordre les idees.

–La font de Neptú –vaig dir-me, recordant aquell racó ombrívol que m'agradava especialment.

La intenció era dirigir-me allí. No hi vaig arribar, però. Un gros toll d'aigua ho va fer innecessari. En passar pel costat, sense tenir la gosadia de fitar obertament, vaig mirar de reüll i... vaig veure que el bassot reflectia la imatge d'un gat que caminava! La meva imatge!

Llucifer havia dit la veritat!

Així començà el meu càstig per haver volgut tornar un dia a Roma.

I t'asseguro, benvolgut lector, que, contràriament al que pensava quan vaig acceptar quedar en deute

amb Llucifer, la pena ha estat molt més aclaparadora del que mai no m'hauria pogut imaginar. Guerres, fam, malalties i un sens fi de desgràcies i afliccions que, amb el decurs dels anys, m'han reafirmat en la idea que l'home –sigui quina vulgui la seva condició i al marge de l'època que li ha tocat patir– és un ésser que es passa la vida cobejant allò que no té; i que quan finalment ho posseeix, ho menysprea sense recordar l'esforç que hi esmerçà a aconseguir-ho.

En el meu pelegrinatge a través dels segles he vist com la humanitat perdia els seus béns més preuats: la felicitat, l'esperança, la llibertat, la tolerància... M'he passejat per mig món (de Lisboa a Jerusalem i de Trípoli a Sant Petersburg) i pertot arreu he estat testimoni excepcional de tots aquests menyscapes: he viscut la disgregació de l'Imperi Romà i les invasions dels bàrbars, les croades i el Cisma d'Occident, la Pesta Negra i la guerra dels Cent Anys, la Contrareforma i les guerres de religió, l'absolutisme de Pere I de Rússia i el *Terror* de Robespierre, la *Gran Fam* irlandesa i la guerra de Crimea. I davant aquests fets mai no he pogut fer res per canviar el curs dels esdeveniments. Coneix algú cap altre càstig més feixuc que aquest?

Només dues coses han alleugerit el desànim que he anat acumulant al llarg de gairebé dos mil anys. La primera ha estat trobar-me, aquí i enllà, mentre feia camí, amb un seguit de personatges que, com

jo, un dia llunyà tingueren alguna mena de tracte amb Llucifer i que, per tant, arrossegaven també el seu particular puniment. Tots ells (filòsofs, artistes, escriptors o científics) s'havien metamorfsat en animals una vegada finida la seva etapa humana i estaven complint una pena que variava segons els casos. Només n'esmentaré un exemple. Cap a les acaballes del segle XVII, vaig topar-me amb el gran físic i astrònom Galileu. S'havia convertit en un vulgar ase que no parava de fer voltes i més voltes a l'entorn d'una sínia. A canvi de salvar-lo de la foguera, Llucifer l'havia castigat a escenificar ininterrompudament durant dos segles i mig la seva famosa teoria heliocèntrica.

La segona cosa que ha valgut la pena del meu trànsit mil·lenari ha estat el descobriment de Cissa. En aquest llogarret, i gràcies als seus curiosos, inefables vilatans, vaig recuperar una mica la fe en l'home. D'aquella Cissa que vaig conèixer quan una casualitat em dugué aquí, ara fa més de cent anys, a penes en queda res avui en dia. Per això vull fer-la reviure mitjançant aquests papers. Per homenatjar-ne els habitants i per evitar que l'alta mar dels segles els cobreixi. Abans d'anar-me'n vull tenir el privilegi de fer surar juntament amb mi els seus noms i les seves gestes.